

70 III
WV F
PROFIT 17.12.47

BURGERS EN GEWONDEN KONDEN NIET GEEVACUEERD WORDEN

NOG EENMAAL gaan wij terug naar Valkenburg, waar de ingesloten nu al dagenlang verdoofd leven, murw gebeukt door granaten en kogels, door gebrek aan slaap, vermoeidheid, angst en wonden en het vreselijke gezelschap van de dood. Hoe lang duurt dit nu al? Dagen, maanden? De mensen weten het niet meer. Een uur is een dag, een dag een eeuwigheid. De gedragingen worden automatisch en instinctmatig. Als er weer iemand getroffen wordt kan men alleen nog maar bidden of vloeken; vloeken, omdat zo'n beschieting op burgers onzin is. Laat ze maar komen, zo dacht P. J. van Duijn er die laatste ogenblikken over: het interesseert ons niets meer. Als ze maar van de gewonden afblijven: „Dan breekt de hel net zo hard los als buiten en zou je in staat zijn om door het vuur heen naar die soldaten te gaan en hun de strot af te bijten...”

ONHOUBBARE TOESTAND

WE SCHREVEN HET AL EERDER: de burgers in Valkenburg en hun landgenoten in uniform leefden op enkele honderden meters afstand in twee geheel verschillende werelden, wegkruipend of vechtend uit lijfsbehoud. Daar in het dorp lag de vijand die geen genade kende, daar lagen ook de getroffen gezinnen, niet begrijpend waarom Hollanders op Hollanders moesten schieten. Dit was oorlog, maar men begreep het niet en wilde het niet begrijpen. Niemand had er om gevraagd. De grootste onrechtvaardigheid en de opperste dwaasheid werden werkelijkheid.

En de Duitsers voedden deze onhoudbare toestand, ze bleven waar ze waren en gaven zich niet over. Misschien, dat tenslotte de Nederlandse leiding het leven van de mee opgesloten Valkenburgers op hoger prijs zouden stellen dan het bestaan van enkele tientallen parachutisten, die in hun opdracht gefaald hadden.

En vanzelfsprekend spraken de Valkenburgers, althans sommige van hen, met hun Duitse lotgenoten en deze lieten niet na de slechte stemming ten opzichte van de belegerde troepen in stand te houden en tot een kookpunt te drijven.

GAL

De heer Van DUIJN spoog 25 jaar geleden zijn gal uit over de Nederlandse soldaten, die maar op hem en de zijnen bleven vuren: „Het getuigt

wel van fijngevoeligheid om speciaal op de Rode Kruisgelegenheden te schieten, of van een grote onkundigheid van ons officierenkorps, dat niet kon berekenen hoe ze schieten moesten”. Hij stelde de Duitsers in het gelijk, die beweerden, dat de Hollandse officieren alleen maar goed waren voor een dik tractement, een mooi pakje, mooie vrouwen en zui-pen... Als volgens de Duitsers de officieren waren als de soldaten, dan waren de Valkenburgers sinds zaterdag al vrij geweest....

ZO BRAK DAN de dinsdag aan. Het leed was bijna geleden, maar niemand wist dit. Om 4 uur in de morgen gingen enkele burgers op zoek naar de Duitse commandant en vertelden, dat het met de gewonden zo niet langer ging. Zoek de burgemeester maar op, zei de Duitser, dan nemen wij wel maatregelen om de burgers en gewonden te evacueren. Het was bijna niet te geloven.

NUL OP HET REKEST

Er zijn verschillende bronnen, waaruit blijkt, dat de Duitsers hun beloften niet nakwamen of de gewonden lieten gaan, toen alles voorbij was. Van Duijn is een andere mening toegedaan. Hij schrijft als volgt:

„A. van Delft en C. v. d. Heuvel gingen, als parlementairs naar Katwijk, verschillende malen, steeds nul op het rekest. Tenslotte besloot de Duitse commandant de burgers naar Katwijk te sturen. De Valkenburgers

werden bij elkaar geroepen en groeps-gewijs kwamen de vrouwen en kinderen, gepakt met het nodigste, geen onnutte dingen.

„De stoet zette zich in beweging. Oude mensen op kruiwagens, in kinderwagens, platte wagens, nog een wuiven naar de achterblijvers en zwaaien en zo verdwenen ze uit onze gezichtskring om de droeve ervaring op te doen, bij Katwijk weer terug gestuurd te worden. Grietje Pustmus bleef liever bij ons. Ze zou toch niet lang meer leven. En waarom dan nog andere mensen lastig vallen, ze hadden toch al genoeg aan zichzelf”.

Volgens het relaas van Van Duijn gingen voor de zoveelste keer de parlementairs naar overste Buurman, de commandant van de Nederlandse troepen in Noordwijk en Katwijk, nu vergezeld door een Duitse officier. Er werd geconfereerd door de officieren onderling.

Terwijl in de andere kamer een officier van gezondheid zat te overleggen met het hoofd van de Valkenburgse verbandplaats over de Hollandse gewonden werd de Duitse officier op eigen gelegenheid weggestuurd; de begeleider, die in Valkenburg op erewoord beloofd had terug te komen, kreeg hiertoe geen kans. De Duitse commandant vertelde later, dat de Nederlandse autoriteiten niet tot onderhandelen genegen waren geweest.

HET VERHAAL VAN DE VLUCHT

DE TOESTAND IN DE SCHOOL, waarin de gewonden waren ondergebracht, werd door de Duitse dokter zo ernstig bevonden, dat de Duitsers er weg moesten. De jongens, zo schrijft Van Duijn, vonden

Anno 1940

10 Mei